

1998-2005 HAYAT BİLGİSİ DERS PROGRAMLARININ ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ (Afyonkarahisar İl Örneği)

Gürbüz OCAK*

Mevlüt GÜNDÜZ**

Özet

Çalışmanın amacı, uygulamaya yeni konulan programın getirdiği değişimleri tespit etmek ve bundan önceki programla karşılaştırmasını yapmaktır. Bu amaç doğrultusunda eğitim-öğretim programlarının amaçlarının gerçekleştirilmesinde; hedefler, içerik, eğitim durumları ve değerlendirme boyutlarının uygunluğu öğretmen görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmiştir. Bu araştırmada, Afyon İli Merkezi'nden rastgele seçilen 152 sınıf öğretmenine uygulanan anketlerin sonuçları yorumlanmıştır. Elde edilen bulgular ışığında sonuçlar ortaya konarak öneriler geliştirilmeye çalışılmıştır.

Elde edilen bulgulara uygulanan t testi sonuçlarına göre; 1998 ve 2005 programı kazanımları, içerik, eğitim durumları ve değerlendirme açısından öğretmen görüşleri arasındaki fark 2005 programı lehine .05 düzeyinde anlamlıdır. Afyon İl Merkezi'nde çeşitli okullardaki öğretmenler, 1998 programında davranışların/kazanımların öğrenci ihtiyaçlarına uygunluk düzeyini (%1,3), 2005 programında (%28,9) oranında desteklerken; içeriğin öğrenci ilgi ve ihtiyaçlarına uygunluk düzeyini, 1998 programında (%1,3), 2005 programında %26,3 oranında desteklemişlerdir. Yine öğretmenler öğrenilmesi gereken bilgi ve becerileri öğrencinin merakını uyuracak şekilde sunabilme düzeyini, 1998 programında %7,9, 2005 programında %31,6; ölçme ve değerlendirme yöntemleriyle çocuk gelişimini izleme düzeyini, 1998 programında %9,2, 2005 programında %27,6 olarak desteklemişlerdir.

Anahtar Sözcükler: Eğitim programı, hedef, içerik, eğitim durumları, değerlendirme

Giriş

Hayat Bilgisi dersi, insan, toplum ve doğa boyutunda ortak yaşamın tüm değerlerini içeren ve öğrencinin kuracağı çok boyutlu ilişki örüntüsünün bilinçle oluşturulmaya başlandığı birinci dönem derslerinin bel kemiği; ikinci dönem derslerinin de temeli olması niteliği ile diğer derslerden farklı ve öncelikli öneme sahiptir. Bu çerçevede Hayat Bilgisi dersinin doğal, toplumsal, sanatsal, düşünsel değerlerden oluşan alanların bir bileşkesi niteliğinde dinamik ve devingen bir ders olduğu söylenebilir (Akınoğlu, 2002, 11; Binbaşıoğlu, 2003, 37; Erden, 1997, 2; Sönmez, 1998, 14,16; Topses, 2001, 17; Türer, 1992, 259).

Hayat Bilgisi dersi teknoloji ile birlikte sürekli gelişen ve değişmeye açık olan bir olgudur. Son yıllarda dünyanın her yerinde meydana gelen gelişmeler bütün

* Yard. Doç. Dr.; AKÜ, Eğitim Fak., Eğt.Bil.Bölümü, Öğretim Üyesi / Afyonkarahisar

** Arş. Gör.; AKÜ, Eğt. Fak., İlköğretim Böl.-Sınıf Öğrt. ABD, Öğretim Elemanı/Afyonkarahisar

alanları olduğu gibi eğitimi de büyük ölçüde etkilemiştir. Bilgi ağının yaşandığı dünyada meydana gelen yenilikler ve değişmeler toplumları değiştirdiği gibi toplumun beklentilerinin değişmesine de yol açmıştır.

Eğitimin amacı insanları, değişen şartlara göre bilim ve teknolojiadaki gelişmeleri göz önüne alarak yetiştirmektedir. Bireyi yetiştirme içi kişide davranış değişikliği meydana getirmekle olur. Tam olarak kazandırılmayan davranışlar öğrenmeyi gerçekleştirmez. Eğitim planlı ve programlı bir süreçtir. Eğitim planlı etkinlikleri gerçekleştirmeyi amaçladığı için, eğitim programlarının da bundan dolayı planlı olması gerekir. Öğrenenlere ğrenme yaşantılarının kazandırılması eğitim programları ile olmaktadır. Eğitim programı “ğrenene, okulda ve okul dışında planlanmış etkinlikler yoluyla sağlanan öğrenme yaşantıları düzeneği” olarak tanımlanabilir. (Demirel, 2005, 4). Bu nedenle eğitim programlarının en önemli boyutu öğrenme yaşantıları olmalıdır.

Okula yeni başlayan bir çocuğun tanıştığı ilk derslerden biri Hayat Bilgisi'dir. Çocuğa okulu sevdirmek ve daha somut yaşantılar sunmak için Hayat Bilgisi dersinde yeni arayışlar görülmektedir. Arıbaş ve Yılmaz (2004)'n “İlköğretim I.Kademe Hayat Bilgisi Dersi ğretim Programındaki Eğitim Durumlarının ğretim İlkelerine Uygunluğunun ğretmen Görüşleri Açısından İncelenmesi” konulu araştırmalarında, Hayat Bilgisi dersinin yaşamla i içe olması gereken bir ders olduğu vurgulamış, bu nedenle derslerde yaşamla ilgili ve güncel konulara öncelik verilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır. Hayat Bilgisi eğitiminde başarı ğretmen, ğrenci, materyal, araç gereç ve diğer eğitim ğretim koşullarının uygunluğu ile ilgilidir. Bu öğelerin uyumlu etkileşiminin yanında, uygulanmakta olan Hayat Bilgisi programının da kazanım, içerik, eğitim durumu ve değerlendirme açısından birbiriyle tutarlı olması gerekir.

Uygulanan program eğitim ve ğretimi; öğrenen, öğreten ve süreç açısından etkili kılacak şekilde hazırlanmalıdır. Bundan dolayı uygulanan eğitim programlarının, uygulanması etkililiği ile ilgili sürekli bir değerlendirme ve araştırma sürecinde olunması gerekir. Eğitim programlarının değerlendirmesi iki amaca yönelik olarak yapılır. Birincisi, ğrencilerin başarisını değerlendirerek bir dersin hangi öğrenciler tarafından tekrar edilmesi gerektiğine karar vermek. İkincisi, eğitim programlarının etkililiği hakkında yargıda bulunmak ve programdaki aksaklıkların, programın hangi öğe ya da öğelerinden kaynaklandığını belirleyerek gerekli düzeltmelerin yapılmasına olanak sağlamaktır. (Erden, 1998, 9).Bu durum programdan beklenenlerin ortaya çıkması için çok önemlidir.

Problem Durumu

1998 yılında geliştirilen Hayat Bilgisi Programının bir önceki programdan en önemli farkı ağdaş program geliştirme ilkelerine uygun olarak hazırlanmasıdır. Bu programda derslere ilişkin genel amaçların yanı sıra, her derse ilişkin özel amaçlara ve davranışsal amaçlara da yer verilmiştir (Vural, 2002, 108-150). Halbuki program değerlendirme kapsamında yapılan araştırmalara göre Hayat Bilgisi ğretim Programı'nın yeniden düzenlenmesinin gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Genel olarak 1998 Hayat Bilgisi ders programına baktığımızda;

*Bilgi yoğunluğu nedeniyle öğrenciler ve öğretmenler mekanik bir biçimde programı yetiştirme stresi yaşamaktadır.

*Düşünme, problem çözme, yaratıcılık gibi üst düzey zihinsel süreçlerden çok, gözlenebilen somut davranışlar ön plana çıkarılmıştır.

*Bütün ğrenciler aynı yöntemlerle öğrenmeye yönlendirilmektedir.

*Öğrencilerin kişilik gelişiminden çok, bilişsel gelişimi ne çıkarılmıştır.

*Öğrenme-öğretme sürecinde geleneksel yöntem ve teknikler kullanılmaktadır.

*Geleneksel ölçme ve değerlendirme teknikleri kullanılırdı.

*Öğrencinin eğlenme ihtiyacını dikkate almamaktadır.

*Öğrencilere ezberlemeye yönelmektedir.

*Bu programda konular ayrı ayrı verilir, konularda ders içi geçişleri sağlayan etkinlik veya içerik bulunmamaktadır.

*Öğretmen rehberlik rolünü yerine getirememektedir.

*Öğrencilerin zeka alanları dikkate alınmamaktadır.

*Olguların parçalara bölünerek her bir parçanın ayrı ayrı analiz edildiği, mekanik, doğrudan gözlenebilen ve ölçülebilen davranışların temel alındığı “davranışçı yaklaşım”ı yansıtmaktadır.

*Programın amacı, doğrudan gözlenebilen ve ölçülebilen kazanımlar ve davranışlar şeklinde ifade edilmiştir.

*Öğrenme-öğretme sürecinde öğrenciler verilen ya da sunulan bilgileri “ezberlemek” için aktiftirler. Bilgiyi öğretmen yapılandırarak öğrencilere aktarmaktadır.

*Öğrencinin/çocuğun bakış açısı temel alınmamıştır; yetişkinlerin bakış açısı egemendir. Çocuğun dünyasında yer almayan olgular sunulmaktadır.

*Çeşitli disiplinlere ait mevcut bilgi birikimi konu merkezli olarak öğrencilere statik bir yaklaşımla ve birbirinden kopuk bir biçimde öğretmen tarafından aktarılmaktadır. Dolayısıyla da öğrencilerden çok, öğretmen merkezlidir.

*Ünite yaklaşımının benimsenmiş olması.

Genel olarak 2005 Hayat Bilgisi ders programına baktığımızda;

*Öğrencilerin zeka alanlarını dikkate almıştır.

*Öğretmen rehber konumundadır.

*Kazanımlar belirlenirken konu bütünlüğünden çok beceriler esas alınmıştır.

*Bu program ile eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, iletişim, araştırma ve sorgulama, problem çözme, karar verme, bilgi-teknolojilerini kullanma, özsaygı, özgüven, toplumsallık, özyönetim, katılım, paylaşım, işbirliği, takım çalışması, temalarla ilgili temel kavramları tanıma becerilerini kazanmalarına yardımcı olmak esas alınmıştır.

*Öğrenciler bilgiye ulaşma yollarını kullanarak bilgilerinin sürekli güncelleyebilme fırsatına sahiptirler.

*Etkinlik temelli bir yaklaşımla öğrenme-öğretme sürecinde geleneksel öğretim yöntem ve tekniklerinin yanı sıra öğrencilerin aktif olduğu yöntem ve teknikler kullanılmaktadır.

*Öğrencinin eğlenme ihtiyacını göz önünde bulundurmaktadır.

*Öğrenciler, çevreyi kendilerinin de içinde yer aldıkları bir bütün olarak algılamaları ve korumaları gerektiğini kavrarlar.

*Bireyin çeşitli uyarılarla etkileşime girerek bunları anlamlandırdığı ve bilgiyi kendisinin yapılandığı “yapılandırma yaklaşımı”ı yansıtmaktadır.

*Programın amacı, bireyin doğrudan gözlenebilen davranışlarının yanı sıra dolaylı olarak gözlenebilen tutumlarını, değerlerini ve becerilerini de kapsayan “kazanımlar” şeklinde ifade edilmiştir.

*Her çocuğun “zgn”, “biricik” ve “saygıdeğer” bir birey olduğu varsayımı-
na dayanmaktadır. Dolayısıyla da bireyin kendini tanınması ve bireysel farklılıklarını
fark etmesi için çalışılmaktadır.

*rnlerin yanı sıra alternatif lme yöntemlerinden yararlanılmaktadır
(http://programlar.meb.gov.tr/prog_giris/prg_giris.pdf).

Yukarıda verilen maddeler Hayat Bilgisi ders programlarının karşılaştırması
ve uygulamaya koyduğu esasları bize göstermektedir.İlköğretimin 8 yıla çıkması ile
ilkkokul ve orta okul programlarının bir bütün halinde ele alınması, geçerliliğini kay-
betmiş bilgilerin ayıklanması, gelişen bilim ve teknolojiye uygun olarak yeni bilgi ve
becerilerin yer verilmesi, ezbere eğitim öğretimden kaçınılarak yaparak yaşayarak,
Öğrenciyi merkeze alan, yaratıcı, eleştirel düşünmeye olanak sağlayacak Şekilde Ha-
yat Bilgisi programının bütünlük oluşturması gerekir. Davranışçı yaklaşımların temel
varsayımlarına karşı çıkan yapılandırmacı yaklaşım ise öğrenciyi merkeze almakla
beraber, öğrenmeyi öğrencinin etkin bir rol aldığı süreç olarak görmekte ve alterna-
tifler sunmaktadır. (Hořęrr, 2002, 74; Köseoğlu ve Kavak, 2001, 144; zden, 2003b,
68; Rovai, 2004, 80). Yapılandırmacı ğretimde, öğrenciler kendi kavramlarını kendi-
leri oluşturur, problemlere ilişkin çözüm yollarını geliştirirler. Öğretim ortamı, öğren-
cilerin öğrenme sürecine aktif katılımını sağlayacak Şekilde düzenlenir. Öğrenciyi ini-
siyatif kullanma, öğrendiğini değerlendirme ve yaşayarak deneyim kazanma imkan-
ları hazırlar (Luan vd., 2003 , 196; zden, 2003b, 68). Bu yüzden öğretme etkinlikleri
yapılandırmacılıkla birleştirildiğinde çocuğun öğrenmeye karşı isteği artacak ve kalıcı
ğrenmeler gerçekleşecektir.

İlköğretim Hayat Bilgisi dersi programının değerlendirilmesini amaçlayan bu
araştırmanın bulgu ve sonuçları, bu dersi okutan öğretmenlere ve bu alanda çalışmak
isteyen araştırmacılara katkıda bulunması açısından büyük önem taşımaktadır.

Amaç

Bu çalışmanın temel amaı, uygulamaya yeni konulan Hayat Bilgisi ders prog-
ramını, eğitim programının öğeleri açısından ğretmen görüşlerine göre değerlendir-
mektedir. Bu genel amaçtan yola çıkılarak aşağıdaki problemlere cevap aranmıştır.

Problem: “1998-2005 Hayat Bilgisi programlarının değerlendirilmesinde ę-
retmen görüşleri açısından anlamlı bir fark var mıdır? ”

Alt Problemler

1. Öğretmen görüşlerine göre; 1998 ve 2005 programlarının “**kazanımları**” aı-
sından bir fark var mıdır?
2. Öğretmen görüşlerine göre; 1998 ve 2005 programlarının “**içeriği**” aısın-
dan bir fark var mıdır?
3. Öğretmen görüşlerine göre; 1998 ve 2005 programlarının “**eğitim durumla-
rı**” açısından bir fark var mıdır?
4. Öğretmen görüşlerine göre; 1998 ve 2005 programlarının “**değerlendirme**”
açısından bir fark var mıdır?

Hipotezler

Araştırmada doğrulanmak istenen hipotezler alternatif hipotezlerdir. Alternat-
tif hipotezlerin dışındaki sıfır (null) hipotezleri, farklılığın olmadığını gösteren hipo-
tezler olması nedeniyle belirtilmemiştir.

1. Öğretmen görüşlerine göre; 1998 ve 2005 İlköğretim Hayat Bilgisi program-
larının “**kazanımları**” açısından, 2005 programı lehine anlamlı bir fark vardır.

2. Öğretmen görüşlerine göre; 1998 ve 2005 İlköğretim Hayat Bilgisi programlarının “içeriği” açısından, 2005 programı lehine anlamlı bir fark vardır.
3. Öğretmen görüşlerine göre; 1998 ve 2005 İlköğretim Hayat Bilgisi programlarının “eğitim durumları” açısından, 2005 programı lehine anlamlı bir fark vardır.
4. Öğretmen görüşlerine göre; 1998 ve 2005 İlköğretim Hayat Bilgisi programlarının “değerlendirme” açısından, 2005 programı lehine anlamlı bir fark vardır.

Sınırlılıklar

Çalışmada kullanılan “1998 ve 2005 Programlarını Değerlendirme Anketi”nin geçerliliği ve güvenilirliği konusunda uzman kanısı ve öğretmenlerin ön uygulamada anketi doldururken verdikleri geri bildirimlere göre, yapılan düzeltmeler yeterlidir.

Çalışma, kaynak taraması ve uzman kanısına dayalı olarak geliştirilen “1998 ve 2005 Programlarını Değerlendirme Anketi’nde ” belirtilen önermelerle sınırlıdır.

Çalışma, Afyonkarahisar İl Merkezi’nde rastgele olarak seçilen ilköğretim okullarındaki Hayat Bilgisi dersini okutmuş/okutan 152 öğretmenle sınırlıdır.

Çalışmada; kazanımlar ile hedef-davranışlar , ünite ile tema, plan ile kılavuz kitap ifadeleri 1998 ve 2005 programlarındaki uygulamaları ile sınırlıdır.

Yöntem

Bu araştırma tarama (survey) modeli olarak yapılandırılmıştır. Tarama tekniği, “doğal ortamda tutum, düşünce ya da başarı gibi birçok değişkenin ölçülmesinde kullanıldığı” için bu çalışmada temel araştırma deseni olarak benimsenmiştir. (Wiersma, 2000). Programın öğelerine uygun olarak öğretmenlere açık uçlu sorular sorulmuş ve bu sorular anket için değerlendirilerek ilk taslak oluşturulmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak geliştirilen “1998 ve 2005 Hayat Bilgisi Programlarının Değerlendirilmesi Anketinin” ilk taslağı oluşturulduktan sonra olası anket maddelerinin hazırlanması aşamasında ve hazırlandıktan sonra uzman kanısına ve ilgili kaynaklara başvurulmuştur. Anket taslak olarak geliştirildikten sonra öğretmenlerin anket hakkındaki görüşlerinin alınması amacıyla ön deneme yapılmıştır. Uzmanların görüşleri ve öğretmenlerin anketi doldururken verdikleri dönütler (soruların anlaşılıp anlaşılmasını, yaptıkları duraklamalar, içerik anlamında verdikleri geri bildirimler) doğrultusunda gereken düzeltmeler yapıldıktan sonra ankete son şekli verilmiştir.

“1998 ve 2005 Hayat Bilgisi Programlarının Değerlendirilmesi Anketi” kazanım, içerik, eğitim durumları ve değerlendirme olmak üzere dört bölümden oluşmaktadır. Bu ankette kazanımlar açısından 15, içerik açısından 20, eğitim durumları açısından 19 ve değerlendirme açısından 13 olmak üzere toplam 67 soru bulunmaktadır. Veri toplama aracında, cevaplama istenen bakış açısını davet etmesi, kaynak kişi için cevaplama kolaylığı sağlaması ve araştırma için değerlendirme kolaylığı vermesi gibi yararları olduğundan yeteri sayıda kapalı uçlu sorular kullanılmıştır. (Karasar,1991).

Bu sorulara uygun olarak seçeneklerde “tamamen uygun”, “oldukça uygun”, “kısmen uygun”, “çok az uygun”, “hiç uygun değil” arasında değişen likert tipi beşli bir dereceleme yapılmış ve her seçeneğe olumludan olumsuzaya doğru 5’den 1’e kadar puan verilmiştir.

Anket, Afyonkarahisar İl Merkezi’nde rastgele olarak seçilen ilköğretim okullarındaki Hayat Bilgisi dersini okutmuş/okutan 152 sınıf öğretmenine uygulanmıştır. Uygulanan anketlerdeki verilerin çözümlenmesi ve yorumlanmasında ise aritmetik

ortalama, frekans, ve yüzdelik kullanılmıştır. Ayrıca ankete verilen cevapların ortalama-sına uygulanan t testi istatistik işlemi ile görüşlerin ortalamaları arasındaki farkın anlamlılık düzeyleri incelenmiştir. Anketin uygulanması sonucu elde edilen veriler, araştırmanın amaçlarına uygun olarak değerlendirilmiş ve bilgisayar ortamında ana-liz edilmiştir.

Tablo 1. Puan Aralıkları

Seçenekler	Verilen Puanlar	Puan Aralığı
Hiç Uygun Değil	1	1,00 - 1,79
Çok Az Uygun	2	1,80 - 2,59
Kısmen Uygun	3	2,60 - 3,39
Oldukça Uygun	4	3,40- 4,19
Tamamen Uygun	5	4,20 - 5,00

Verilerin değerlendirilmesinde kullanılan; 5'den 1'e kadar olan dereceleme l-eği, her aralıkta 0.80 puan olacak şekilde, beş eşit parçaya bölünerek her seçeneğe karşılık gelen puan aralıkları yukarıdaki şekilde belirlenmiştir.

Bulgular ve Yorumlar

Toplanan anketlere öğretmenlerin verdikleri cevaplardan elde edilen verilerin analizi sonucunda aşağıdaki tablolar oluşturulmuştur. Tablolarda elde edilen verile-ri; frekans, yüzdelik ve ortalama değerleri verilmiştir.

Tablo 2. Kazanım Anket Sonuçları

sn.	Sorular	1998 programı						2005 programı							
		F	1	2	3	4	5	X	F	1	2	3	4	5	X
1	Kazanımların detaylı ve davranışa dönük olarak ifade edilme düzeyi	F		12	78	58	4	3,36	F	2	16	34	66	34	3,75
		%		7,9	51,3	38,2	2,6		%	1,3	10,5	22,4	43,4	22,4	
2	Kazanımların ğrenci ihtiyaçlarına uygunluk düzeyi	F	2	10	80	58	2	3,32	F	2	22	24	60	44	3,80
		%	1,3	6,6	52,6	38,2	1,3		%	1,3	14,5	15,8	39,5	28,9	
3	Kazanımların konu alanının özel-liklerine uygunluk düzeyi	F		26	58	62	6	3,32	F	6	16	30	64	36	3,71
		%		17,1	38,2	40,8	3,9		%	3,9	10,5	19,7	42,1	23,7	
4	Kazanımların birbiriyle tutarlılık düzeyi	F	2	14	68	58	10	3,39	F	2	16	40	54	40	3,75
		%	1,3	9,2	44,7	38,2	6,6		%	1,3	10,5	26,3	35,5	26,3	
5	Kazanım ifadelerinin yeterince açıklık düzeyi	F		20	80	46	6	3,25	F	10	8	36	66	32	3,67
		%		13,2	52,6	30,3	3,9		%	6,6	5,3	23,7	43,4	21,1	
6	Kazanımların gerçekleşebilecek nitelik düzeyi	F	4	26	64	54	4	3,18	F	6	10	38	60	38	3,75
		%	2,6	17,1	42,1	35,5	2,6		%	3,9	6,6	25	39,5	25	
7	Kazanımların toplumun beklenti ve ihtiyaçlarına uygunluk düzeyi	F	4	26	74	38	10	3,16	F	8	10	36	64	34	3,70
		%	2,6	17,1	48,7	25	6,6		%	5,3	6,6	23,7	42,1	22,4	
8	Kazanımların ğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerine uygunluk düzeyi	F	6	32	64	36	14	3,13	F	8	18	38	56	32	3,57
		%	3,9	21,1	42,1	23,7	9,2		%	5,3	11,8	25	36,8	21,1	

Tablo 2. (devam) Kazanım Anket Sonuçları

sn.	Sorular	1998 programı						2005 programı							
		F	1	2	3	4	5	X	F	1	2	3	4	5	X
9	Kazanımların belli öğrenim seviyesindeki bireylerin dengeli yaşam sürecine ilişkin ihtiyaçlarını karşılama düzeyi	F	4	28	88	24	8	3,03	F	6	8	48	62	28	3,64
		%	2,6	18,4	57,9	15,8	5,3		%	3,9	5,3	31,6	40,8	18,4	
10	Kazanımların bireylerin eğitim ihtiyaçlarını (bireyin mevcut davranışları ile istendik davranışları arasındaki fark) karşılayacak nitelik düzeyi	F	6	18	74	46	8	3,21	F	4	8	46	54	40	3,78
		%	3,9	11,8	48,7	30,3	5,3		%	2,6	5,3	30,3	35,5	26,3	
11	Kazanımların öğrencilerin çoklu zeka alanlarını kapsama düzeyi	F		14	46	64	28	2,70	F	2	8	16	56	70	4,21
		%		9,2	30,3	42,1	18,4		%	1,3	5,3	10,5	36,8	46,1	
12	Kazanımların kapsamla tutarlılık düzeyi	F	2	32	76	36	6	3,08	F	4	10	24	76	38	3,88
		%	1,3	21,1	50	23,7	3,9		%	2,6	6,6	15,8	50	25	
13	Kazanımlar arasında konu alanında yer alan temel kavramların, ilkelerin, yöntemlerin bilgisine ve ihtiyacına göre bu temel bilgilerin kavranması uygulanması analizi ve sentezine yer verme düzeyi	F	6	36	62	42	6	3,04	F	6	8	38	54	46	3,83
		%	3,9	23,7	40,8	27,6	3,9		%	3,9	5,3	25	35,5	30,3	
14	Örgütün yapısının kazanımlara ulaşmasında yeterlilik düzeyi	F	2	28	70	50	2	3,14	F	6	8	38	68	32	3,74
		%	1,3	18,4	46,1	32,9	1,3		%	3,9	5,3	25	44,7	21,1	
15	Örgüt sürecinin kazanımlara ulaşmasını sağlayacak niteliklilik düzeyi	F	-	95	-	-	57	3,12	F	4	14	36	68	30	3,70
		%	-	63	-	-	37		%	2,6	9,2	23,7	44,7	19,7	

Anketin 11.maddesindeki "Kazanımların öğrencilerin çoklu zeka alanlarını kapsama düzeyi" ifadesine 1998 programında öğretmenlerin % 18,4'ü; 2005 programında %46,1'i tamamen uygun olduğunu belirtmişlerdir. 1998 programına verdikleri cevapların ortalamaları incelendiğinde 2,70 ortalama ile kısmen uygun olduğunu; 2005 programında 4,21 ortalama ile tamamen uygun olduğunu söylemişlerdir. Bu sonuçlara göre, 2005 programı 1998 programına göre; kazanımların bireysel farklılıklara daha çok yer verdiğini ve öğrencilerin çoklu zeka alanlarını dikkate aldığını göstermektedir (http://programlar.meb.gov.tr/prog_giris/prg_giris.pdf).

Eğitimde fırsat eşitliğinin dikkate alınması gerekir. 2005 programında bireysel farklılıklar nedeniyle her öğrencinin farklı zeka alanlarında ve farklı öğrenme stillerini kullanarak daha iyi öğrenebileceği varsayımı benimsenmiştir (Öğretim Programı ve Kılavuzu, 2005, 257). Bayram(2005)'in yaptığı bir araştırmaya göre; kazanımların 1998 programı uygulanan okullarda "Orta", 2004 programı uygulanan okullarda "Çok" derecesinde olması, nitelikli davranış kazandırma sorununa çözüm olarak düşünülebilir.

Tablo 3. İçerik Anket Sonuçları

sn.	Sorular	1998 programı						2005 programı							
			1	2	3	4	5	X		1	2	3	4	5	X
1	İeriğın kazanımlarla tutarlılık düzeyi	F	2	14	70	50	16	3,42	F	2	8	36	74	32	3,83
		%	1,3	9,2	46,1	32,9	10,5		%	1,3	5,3	23,7	48,7	21,1	
2	İçerikte yer alan bilgilerin konu alanındaki temel bilgileri içerme düzeyi	F		24	66	50	12	3,33	F	4	12	36	66	34	3,75
		%		15,8	43,4	32,9	7,9		%	2,6	7,9	23,7	43,4	22,4	
3	İçerikteki bilgilerin kalcılık ve geçerlilik düzeyi	F	2	18	74	50	8	3,29	F	8	6	48	52	38	3,70
		%	1,3	1,8	48,7	32,9	5,3		%	5,3	3,9	31,6	34,2	25	
4	İeriğın renci ilgi ve ihtiyaçlarına uygunluk düzeyi	F	4	26	72	48	2	3,02	F	4	6	40	62	40	3,84
		%	2,6	17,1	47,4	31,6	1,3		%	2,6	3,9	26,3	40,8	26,3	
5	İçerikte yer alan bilgilerin sırasının renme ihtiyaçlarına uygunluk düzeyi	F	2	32	54	56	8	3,24	F	2	12	46	56	36	3,74
		%	1,3	21,1	35,5	36,8	5,3		%	1,3	7,9	30,3	36,8	23,7	
6	İçerikte yer alan bilgilerin önemlilik ve değeriilik düzeyi	F	2	24	48	64	14	3,42	F	2	12	46	50	42	3,78
		%	1,3	15,8	31,6	42,1	9,2		%	1,3	7,9	30,3	32,9	27,6	
7	Kapsamın renciler için anlamlılık düzeyi	F	6	12	74	58	2	3,25	F	18	38	48	48	3,83	
		%	3,9	7,9	48,7	38,2	1,3		%		11,8	25	31,6	31,6	
8	İeriğın renmeyi kolaylaştıracak biçimde düzenlenme düzeyi	F	4	30	72	38	8	3,11	F	8	14	28	64	38	3,72
		%	2,6	19,7	47,4	25	5,3		%	5,3	9,2	18,4	42,1	25	
9	İçerik düzenlenirken renme ve motivasyon ilkeleri göze alma düzeyi	F	2	40	54	54	2	3,09	F		14	32	56	50	3,93
		%	1,3	26,3	35,5	35,5	1,3		%		9,2	21,1	36,8	32,9	
10	rencilerin program doğrutusunda sınıf içi ve dışı etkinlikler geekleştirme düzeyi	F	8	34	70	38	2	2,95	F	4	10	28	60	50	3,93
		%	5,3	22,4	46,1	25	1,3		%	2,6	6,6	18,4	39,5	32,9	
11	üretim programı ile uygulamanın tutarlılık düzeyi	F	4	30	54	58	6	3,21	F	2	14	48	48	40	3,72
		%	2,6	19,7	35,5	38,2	3,9		%	1,3	9,2	31,6	31,6	26,3	
12	Program hazırlanırken birleştirilmiş sınıfların dikkate düzeyi	F	22	24	50	48	8	2,97	F	18	24	30	56	24	3,29
		%	14,5	15,8	32,9	31,6	5,3		%	11,8	15,8	19,7	36,8	15,8	
13	renciyi toplumsallaştırma düzeyi	F	6	26	74	32	14	3,14	F	-	14	28	54	56	4,00
		%	3,9	17,1	48,7	21,1	9,2		%	-	9,2	18,4	35,5	36,8	
14	renciyi merkeze alan üretimi sağlama düzeyi	F	-	8	38	68	38	2,89	F	2	14	18	50	68	4,11
		%	-	5,3	25	44,7	25		%	1,3	9,2	11,8	32,9	44,7	
15	rencilerin geşişim düzeyine uygunluk düzeyi	F	10	24	72	40	6	3,05	F	6	10	32	46	58	3,92
		%	6,6	15,8	47,4	26,3	3,9		%	3,9	6,6	21,1	30,3	38,2	
16	Yaparak yaşayarak renmeye uygunluk düzeyi	F	10	40	58	40	4	2,92	F	2	10	30	40	70	4,09
		%	6,6	26,3	38,2	26,3	2,6		%	1,3	6,6	19,7	26,3	46,1	
17	rencide gözlem ve iř yapma bilincini geşiştirme düzeyi	F	4	42	60	40	6	3,01	F	6	6	24	50	66	4,08
		%	2,6	27,6	39,5	26,3	3,9		%	3,9	3,9	15,8	32,8	43,4	
18	çocuğun çevreye olan uyumunu kolaylaştırma düzeyi	F	6	30	78	34	4	3,00	F		8	30	62	52	4,04
		%	3,9	19,7	51,3	22,4	2,6		%		5,3	19,7	40,8	34,2	
19	önceki renmelerle yeni renmeler arasında transferi sağlama düzeyi	F	-	32	66	46	8	3,20	F	4	12	28	60	48	3,89
		%	-	21,1	43,4	30,3	5,3		%	2,6	7,9	18,4	39,5	31,6	
20	Eleştirel düşünme, araştırma, problem çözme vb. geşiştirme düzeyi	F	8	28	76	34	6	3,01	F	4	4	30	46	68	4,12
		%	5,3	18,4	50	22,4	3,9		%	2,6	2,6	19,7	30,3	44,7	

Anketin 8.maddesindeki "İeriğın renmeyi kolaylaştıracak biçimde düzenlenme düzeyi" ifadesine 1998 programında retmenlerin % 5,3'; 2005 programında ise % 25'i tamamen uygun olduğunu belirtmişlerdir. 1998 programına verdikleri cevapların ortalamaları incelendiğinde 3,11 ortalama ile kısmen uygun olduğunu; 2005 programında 3,72 ortalama ile oldukça uygun olduğunu söylemişlerdir. Bu sonuçla-

ra göre, 2005 programı 1998 programına göre; konuları daha çok somutlaştırdığını göstermektedir (http://programlar.meb.gov.tr/prog_giris/prg_giris.pdf). Eski programa yönelik, Belet (1999)'un "İlköğretim Kurumlarında Uygulanan Hayat Bilgisi Programının Değerlendirilmesi" konulu araştırmasında, öğretmenlere "Hayat Bilgisi Programının içeriğinin öğrencilerin ilgi ve gereksinimlerine uygun olup olmadığı" sormuştur ve öğretmenlerin ancak %53,4'ü Hayat Bilgisi programının içeriğinin öğrencilerin ilgi ve gereksinimlerine uygun olduğu, görüşünü desteklediklerini belirtmiştir (Belet, 1999, 76). Yine Özçetin (2000)'in araştırmasında "İçerik öğrencilerin ilgi, ihtiyacı ve yeteneklerine uygundur" maddesine 11-15 yıllık öğretmenler çoğunlukla az katıldıklarını ifade etmişlerdir (Özçetin, 2000, 60). Yeni programlar uygulamaya konmadan önce, öğretmenler tarafından standartlar belirlenerek desteklenip desteklenmediğine bakılması gerekir. Ocak ve Beydoğan (2005)'in yaptığı araştırma sonuçlarına göre, öğretmenlerce belirlene 96 tane içerik standardının; % 87,5'i öğrencinin ilgi ve ihtiyaçlarını karşılama, % 87,5'i strateji, yöntem ve tekniklerle kazandırılabilme düzeyi bakımından desteklenmiştir. Ancak bu standartlardan % 14,6'sının önceki programın içeriğinde (ders kitabında) yer aldığı belirtilmiştir.

Tablo 4. Eğitim Durumları Anket Sonuçları

sn.	Sorular	1998 programı						2005 programı							
		F	1	2	3	4	5	X	F	1	2	3	4	5	X
1	Öğrenilmesi gereken bilgi ve becerileri öğrencinin merakını uyuracak şekilde sunabilme düzeyi	F	2	30	74	34	12	3,16	F	4	6	20	74	48	4,03
		%	1,3	19,7	48,7	22,4	7,9		%	2,6	3,9	13,2	48,7	31,6	
2	Ders ve tesk kitapları dışında gazete, dergi, ders dışı kitaplar, öğrenci velileri ve diğer alanlarda uzman kişileri öğrenme işlevine dahil edebilme düzeyi	F	-	34	66	50	2	3,13	F	2	12	34	54	50	3,91
		%	-	22,4	43,4	32,9	1,3		%	1,3	7,9	22,4	35,5	32,9	
3	Kullanılan yöntemlerin etkililik düzeyi	F	4	30	70	42	6	3,11	F	2	10	32	64	44	3,91
		%	2,6	19,7	46,1	27,6	3,9		%	1,3	6,6	21,1	42,1	28,9	
4	Öğretim programı ile kılavuz kitabın uygunluk düzeyi	F	4	26	62	52	8	3,22	F	4	12	38	64	34	3,74
		%	2,6	17,1	40,8	34,2	5,3		%	2,6	7,9	25	42,1	22,4	
5	Öğrencilerin derse yönelik duyuşsal özelliklerine olumluluk düzeyi	F	4	24	76	40	8	3,16	F	4	10	32	58	48	3,89
		%	2,6	15,8	50	26,3	5,3		%	2,6	6,6	21,1	38,2	31,6	
6	Öğrencilerin kendilerinden beklenen faaliyetleri yerine getirebilme düzeyi	F	6	20	80	42	4	3,12	F	-	38	36	64	34	3,75
		%	3,9	13,2	52,6	27,6	2,6		%	-	11,8	23,7	42,1	22,4	
7	Kaynakları (insan-para-fiziksel kaynak) genel kazanımlara uygun kullanabilme düzeyi	F	-	30	76	40	6	3,14	F	4	8	42	66	32	3,75
		%	-	19,7	50	26,3	3,9		%	2,6	5,3	27,6	43,4	21,1	
8	Öğretim programlarının okulun amaçlarına ulaşabilmesine hizmet etme düzeyi	F	-	26	76	44	6	3,20	F	-	56	40	64	32	3,74
		%	-	17,1	50	28,9	3,9		%	-	10,5	26,3	42,1	21,1	
9	Öğretmen davranışlarının öğretim ilkelerine uygunluk düzeyi	F		20	70	54	8	3,33	F	1	8	30	76	36	3,89
		%	-	13,2	46,1	35,5	5,3		%	1,3	5,3	19,7	50	23,7	
10	Öğrencileri üst düzey düşünmeye zorlama düzeyi	F	2	22	78	44	6	3,20	F	-	2	30	64	56	4,14
		%	1,3	14,5	51,3	28,9	3,9		%	-	1,3	19,7	42,1	36,8	
11	Öğrencilerde alt düzey düşünmeyi sınırlama düzeyi	F	6	34	68	38	6	3,03	F	-	18	44	56	34	3,70
		%	3,9	22,4	44,7	25	3,9		%	-	11,8	28,9	36,8	22,4	
12	İşlenen konuların derinliğine işlenme düzeyi	F	2	26	62	56	6	3,25	F	2	22	38	54	36	3,66
		%	1,3	17,1	40,8	36,8	3,9		%	1,3	14,5	25	35,5	23,7	
13	İşlenen konuların yüzeysel olarak geçilme düzeyi	F	12	30	60	40	10	3,04	F	2	32	44	42	32	3,46
		%	7,9	19,7	39,5	26,3	6,6		%	1,3	21,3	28,9	27,6	21,1	

Tablo 4. (devam). Eğitim Durumları Anket Sonuçları

sn.	Sorular	1998 programı						2005 programı							
			1	2	3	4	5	X		1	2	3	4	5	X
14	ğrenme süreçlerinin işbirliğine, üreticiliğe ve etkin katılıma uygun mu?	F	-	30	74	44	4	3,14	F	2	12	28	50	60	4,01
		%	-	19,7	48,7	28,9	2,6		%	1,3	7,9	18,4	32,9	39,5	
15	öğretmenin dersi karşılıklı etkileşim içinde işleme düzeyi	F	2	20	72	48	10	3,29	F	2	8	26	54	62	4,09
		%	1,3	13,2	47,4	31,6	6,6		%	1,3	5,3	17,1	35,5	40,8	
16	ğretmen zamanın çoğunu sınıfı susturmaya çalışarak mı geçirmektedir?	F	4	40	52	42	14	3,14	F	12	20	24	50	46	3,64
		%	2,6	26,3	34,2	27,6	9,2		%	7,9	13,2	15,8	32,9	30,3	
17	Konular arasında ğrenci motivasyonunu sağlayacak etkinliklerin olma düzeyi	F	2	38	62	38	12	3,13	F	-	12	32	60	48	3,95
		%	1,3	25	40,8	25	7,9		%	-	7,9	21,1	39,5	31,6	
18	öğrencileri bireysel ve grupla çalışmaya özendirici etkinliklerin bulunma düzeyi	F	14	24	62	46	6	3,04	F	2	8	34	46	62	4,04
		%	9,2	15,8	40,8	30,3	3,9		%	1,3	5,3	22,4	30,3	40,8	
19	öğrencinin psikomotor becerilerini geleiştirme düzeyi	F	10	24	64	42	12	3,14	F	2	4	38	60	48	3,97
		%	6,6	15,8	42,1	27,6	7,9		%	1,3	2,6	25	39,5	31,6	

Anketin 16.maddesindeki "ğretmen zamanın çoğunu sınıfı susturmaya çalışarak mı geçirmektedir?" ifadesine 1998 programında öğretmenlerin % 9,2'si ; 2005 programında % 30,3' tamamen uygun olduğunu belirtmişlerdir. 1998 programına verdikleri cevapların ortalamaları incelendiğinde 3,14 ortalama ile kısmen uygun olduğunu; 2005 programında 3,64 ortalama ile oldukça uygun olduğunu söylemişlerdir. Bu sonuçlara göre, 2005 programı 1998 programına göre; ğrenci katılımını ön planda tutmaktadır (http://programlar.meb.gov.tr/prog_giris/prg_giris.pdf). Bayram (2005)' in yaptığı araştırma sonucuna göre , Hayat Bilgisi dersinde öğrenme – ğretme süreçlerinin iyi işleyişinin sağlanması boyutu bakımından 1998 programı uygulanan okullarda "Orta"; 2004 programı uygulanan pilot okullarda ise "ok" de-recesinde gerçekleşmiştir.

Tablo 5. Değerlendirme Anket Sonuçları

sn.	Sorular	1998 programı						2005 programı							
			1	2	3	4	5	X		1	2	3	4	5	X
1	Sadece ğrenme ürününü değil öğrenme sürecini de değerlendirme düzeyi	F	8	12	86	40	6	3,16	F	2	10	36	64	40	3,86
		%	5,3	7,9	56,6	26,3	3,9		%	1,3	6,6	23,7	42,1	26,3	
2	lme ve değerlendirme yöntemleriyle çocuğun gelişimini de izleme düzeyi	F	4	18	78	38	14	3,26	F	4	12	32	62	42	3,83
		%	2,6	11,8	51,3	25	9,2		%	2,6	7,9	21,1	40,8	27,6	
3	ğrenci dışında, ğretmen-veli-okul işbirliğinin başarı ve sorunlarını da lme ve değerlendirme düzeyi	F	14	28	70	30	10	2,96	F	12	16	34	48	42	3,61
		%	9,2	18,4	46,1	19,7	6,6		%	7,9	10,5	22,4	31,6	27,6	
4	Klasik lme değerlendirmenin yanında alternatif lme-değerlendirme yöntemleri teşvik etme düzeyi	F	4	36	76	26	10	3,01	F	-	14	30	58	50	3,95
		%	2,6	18,4	42,1	31,6	5,3		%	-	9,2	19,7	38,2	32,9	
5	Değerlendirme okul amaçlarına ulaşılmasına hizmet etme düzeyi	F	4	28	64	48	8	3,18	F	4	4	38	72	34	3,84
		%	2,6	18,4	42,1	31,6	5,3		%	2,6	2,6	25	47,4	22,4	
6	üst düzey düşünmeyi lme düzeyi	F	6	26	70	40	10	3,14	F		10	26	80	36	3,93
		%	3,9	17,1	46,1	26,3	6,6		%		6,6	17,1	52,1	23,7	

Tablo 5.(devam). Değerlendirme Anket Sonuçları

sn.	Sorular	1998 programı						2005 programı							
		F	1	2	3	4	5	X	F	1	2	3	4	5	X
7	Bilginin derinliğini ölçme düzeyi	F	4	20	68	50	10	3,28	F	4	14	32	66	18	3,76
		%	2,6	13,2	44,7	32,9	6,6		%	2,6	9,2	21,1	43,4	23,7	
8	Belirlenen kazanım ve davranış ölçme düzeyi	F	4	30	38	70	10	3,34	F	2	12	40	54	44	3,83
		%	2,6	19,7	25	46,1	6,6		%	1,3	7,9	26,3	35,5	28,9	
9	Tema sonlarında öğrencileri çevrelerinde yapabilecekleri araştırma ve etkinlikle yöneltilme düzeyi	F	8	32	60	42	10	3,09	F	4	4	44	54	46	3,88
		%	5,3	21,1	39,5	27,6	6,6		%	2,6	2,6	28,9	35,5	30,3	
10	Ön hazırlıkları gerektirme düzeyi	F	6	26	60	54	6	3,18	F	4	10	26	62	50	3,95
		%	3,9	17,1	39,5	35,5	3,9		%	2,6	6,6	17,1	40,8	32,9	
11	Öğrencileri değerlendirmek için örnek gözlem formlarının olma düzeyi	F	10	32	62	40	8	3,03	F	6	10	28	48	60	3,96
		%	6,6	21,1	40,8	26,3	5,3		%	3,9	6,6	18,4	31,6	39,5	
12	Diğer derslerle ilişkilendirme düzeyi	F	-	38	60	46	8	3,16	F	6	12	26	54	54	3,91
		%	-	6,6	21,1	38,2	30,3		%	3,9	7,9	17,1	35,5	35,5	
13	Yapabilecek ölçme değerlendirme etkinlikleri hakkında öğretmenlere öneriler sunma düzeyi	F	10	32	58	46	6	3,04	F	8	6	34	54	50	3,87
		%	6,6	21,1	38,2	30,3	3,9		%	5,3	3,9	22,4	35,5	32,9	

Anketin 9. maddesindeki "Tema sonlarında öğrencileri çevrelerinde yapabilecekleri araştırma ve etkinlikle yöneltilme düzeyi" ifadesine 1998 programında öğretmenlerin % 6,6'sı; 2005 programında % 30,3'ü tamamen uygun olduğunu belirtmişlerdir. 1998 programına verdikleri cevapların ortalamaları incelendiğinde 3,09 ortalama ile kısmen uygun olduğunu; 2005 programında 3,88 ortalama ile oldukça uygun olduğunu söylemişlerdir. Bu sonuçlara göre, 2005 programı 1998 programına göre; öğrencilerin becerilerini geliştirmeyi ön planda tutmaktadır (http://programlar.meb.gov.tr/prog_giris/prg_giris.pdf).

Sonuç

Afyonkarahisar İl Merkezi'ndeki öğretmenlerin 1998 ve 2005 programı hakkındaki görüşleri genel olarak incelendiğinde; çalışmada yer alan birinci alt problem (Öğretmen görüşlerine göre; 1998 ve 2005 programlarının kazanımları açısından bir fark var mıdır?) incelendiğinde, öğretmenlerin ankete verdikleri cevapların ortalamalarına uygulanan t testi sonuçlarına göre;

Tablo 6. "1998 ve 2005 Programlarını Değerlendirme Anketi'nde" Öğretmenlerin Verdikleri Cevaplara Göre Kazanımlar Açısından Ortalamalar Arası Fark Tablosu

Kazanım	N	\bar{X}	S.S	T(Hesaplanan)	T(Tablo)
1998	15	3,16	0,170	-10,453	2,048
2005	15	3,76	0,144		

Öğretmen adaylarının 1998 programında kazanımlara verdikleri cevapların ortalaması 3,16 (Kısmen Uygun), standart sapması 0,170 iken 2005 programına verdikleri cevapların ortalaması 3,76 (Oldukça Uygun), standart sapması 0,144 olarak hesaplanmıştır. Ortalama puanlara uygulanan t testi sonucu ise -10,453 olarak bulunmuştur. Bulunan bu değere göre programlar arasındaki fark .05 düzeyinde 2005 programı lehine anlamlıdır.

Çalışmada yer alan ikinci alt problem (ğretmen görüşlerine göre; 1998 ve 2005 programlarının içeriği açısından bir fark var mıdır?) incelendiğinde, öğretmenlerin ankete verdikleri cevapların ortalamalarına uygulanan t testi sonuçlarına göre;

Tablo7. "1998 ve 2005 Programlarını Değerlendirme Anketi'nde " ğretmenlerin Verdikleri Cevaplara Göre İçerik Açısından Ortalamalar Arası Fark Tablosu

İçerik	N	\bar{X}	S.S	T(Hesaplanan)	T(Tablo)
1998	20	3,13	0,159	-13,030	2,021
2005	20	3,86	0,194		

İçerik açısından; 1998 programına verdikleri cevapların ortalaması 3,13 (Kısmen Uygun), standart sapması 0,159 iken 2005 programına verdikleri cevapların ortalaması 3,86 (Oldukça Uygun), standart sapması 0,194 olarak hesaplanmıştır. Ortalama puanlara uygulanan t testi sonucu ise -13,030 olarak bulunmuştur. Bulunan bu değere göre programlar arasındaki fark .05 düzeyinde 2005 programı lehine anlamlıdır.

Çalışmada yer alan üçüncü alt problem (ğretmen görüşlerine göre; 1998 ve 2005 programlarının eğitim durumları açısından bir fark var mıdır?) incelendiğinde, öğretmenlerin ankete verdikleri cevapların ortalamalarına uygulanan t testi sonuçlarına göre;

Tablo 8. "1998 ve 2005 Programlarını Değerlendirme Anketi'nde" ğretmenlerin Verdikleri Cevaplara Göre Eğitim Durumları Açısından Ortalamalar Arası Fark Tablosu

Eğitim Durumları	N	\bar{X}	S.S	T(Hesaplanan)	T(Tablo)
1998	19	3,15	0,079	-15,670	2,021
2005	19	3,85	0,177		

Eğitim durumları açısından; 1998 programına verdikleri cevapların ortalaması 3,15 (Kısmen Uygun), standart sapması 0,079 iken 2005 programına verdikleri cevapların ortalaması 3,85 (Oldukça Uygun) , standart sapması 0,177 olarak hesaplanmıştır. Ortalama puanlara uygulanan t testi sonucu ise -15,670 olarak bulunmuştur. Bulunan bu değere göre programlar arasındaki fark .05 düzeyinde 2005 programı lehine anlamlıdır.

Çalışmada yer alan dördüncü alt problem (ğretmen görüşlerine göre; 1998 ve 2005 programlarının değerlendirme açısından bir fark var mıdır?) incelendiğinde, öğretmenlerin ankete verdikleri cevapların ortalamalarına uygulanan t testi sonuçlarına göre;

Tablo 9. "1998 ve 2005 Programlarını Değerlendirme Anketi'nde " ğretmenlerin Verdikleri Cevaplara Göre Değerlendirme Açısından Ortalamalar Arası Fark Tablosu

Değerlendirme	N	\bar{X}	S.S	T(Hesaplanan)	T(Tablo)
1998	13	3,14	0,112	-17,666	2,064
2005	13	3,85	0,093		

Değerlendirme açısından; 1998 programına verdikleri cevapların ortalaması 3,14 (Kısmen Uygun) , standart sapması 0,112 iken 2005 programına verdikleri cevapların ortalaması 3,85 (Oldukça Uygun) , standart sapması 0,093 olarak hesaplanmıştır. Ortalama puanlara uygulanan t testi sonucu ise -17,666 olarak bulunmuştur. Bulunan bu değere göre programlar arasındaki fark .05 düzeyinde 2005 programı lehine anlamlıdır.

Bu araştırma sonucunda öğretmenler, eğitim programının öğeleri (kazanımlar, içerik, eğitim durumları ve değerlendirme) açısından 2005 programını 1998 programına göre daha faydalı bulmaktadır.

Öneriler:

Ülkemizde birleştirilmiş sınıflar kaçınılmaz bir gerçektir. Farklı sınıflarla bir arada ders yapmak veya birden fazla etkinliği gerçekleştirebilmek hem zaman hem de sınıf yönetimi açısından sıkıntılı bir durumdur. Yeni Hayat Bilgisi programları hazırlanırken bu durumu da göz önünde bulundurmak gerekir.

Öğrencilerin etkinlik yaparak öğrenmeleri, öğrenciyi aktif olarak öğrenme olayının içerisine kattığı için kalıcılığı sağlamaktadır. Ancak ülkemizde halen birçok okul, fiziki yapı ve materyal açısından iyi durumda değildir. Bütün etkinlikleri sınıfta yaptırmak veya yapılacak etkinlik için gerekli olan malzemeler yeterli olmadığı için öğretmenler sıkıntı çekmektedir. Bu durumda öğretmenler vakitlerinin çoğunu öğrencileri susturmakla geçirmektedir.

Geleneksel eğitim sistemimizde öğretmenler aktif bir şekilde konuları anlattıkları için bu düzene kendilerini alıştırmışlardır. Yeni Hayat Bilgisi programı, etkinlik temelli olduğu için öğretmenler sürekli etkinlik yaptırmakta ve kendileri bir anlamda pasif kalmaktadır. Bu durum öğretmenleri, konuların derinliğine işlenmediği sitemine dönüştürmekte ve boş boş duruyor havasına sokmaktadır. Hiç olmazsa etkinlik-konu şeklinde bir sıralama yapılarak öğretmenlere yardımcı olunabilir.

Yeni Hayat Bilgisi programında, öğretmenlerin benimseyemedikleri hususlardan bir tanesi de kazanımlar konusudur. Kazanımlar yeterince anlaşılmadığı için öğretmenler, yapacakları etkinlikleri öğrencinin hazırbulunmuşluk özelliğini göz önünde bulundurmadan yapmaktadır. Bu durumda, öğrencilerin ön yaşantıları göz önünde bulundurulmadığı için etkinliklerin tam anlaşılmasına neden olmaktadır.

Program geliştirme çalışmalarının en önemli yanı, bu programın uygulanabilirliğidir. Yeni programla karşılaşan öğretmenler yeterince programı tanımadan bu programı uygulamaya çalışmaktadır ve neticede başarıya ulaşamamaktadır. Bunun için yeni programlar, uzun bir süreç içerisinde hizmet içi eğitim kurslarıyla öğretmenlere benimsettirilmelidir.

Bu çalışma Afyonkarahisar il örneklemini kullanılarak yapılmıştır. Yapılacak yeni çalışmalar ise, Türkiye örneklemini dikkate alınarak yapılabilir.

Kaynakça

- Akinoğlu, O.(2002). **"Hayat Bilgisi ğretimi"**, **Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler ğretimi** (Editör: Cemil ztrk, Dursun Dilek) Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Arıbaş,S. ve Yılmaz, M. (2004).Hayat Bilgisi Dersinin ğretimine İlişkin Bir Araştırma ve Bazı neriler, **Milli Eğitim Dergisi**, (31)161,132-136.
- Bayram, H. (2005). "1998 Hayat Bilgisi Dersi Programı İle 2004 Hayat Bilgisi Dersi Programının Etkililiğine İlişkin ğretmen Adayı Görüşleri" ,**Yeni İlköğretim Programlarını Değerlendirme Sempozyumu**, 14-16 Kasım, Kayseri.
- Belet, D.(1999).“İlköğretim Okullarında Uygulanan Hayat Bilgisi Programının Değerlendirilmesi”, Anadolu Üniv., Sosyal Bilimler Enst. (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**), Eskişehir.
- Binbaşioğlu, C. (2003). **Hayat Bilgisi ğretimi**, Ankara:Nobel Yayın Dağıtım
- Demirel, . (2005).**Eğitimde Program Geliştirme**.Pegem A Yayıncılık, Ankara, s.4
- Erden, M. (1997). **Sosyal Bilgiler ğretimi**, İstanbul: Alkım Yayınevi.
- Erden, M. (1998).**Eğitimde Program Değerlendirme**. Anı Yayıncılık.Ankara.
- Hoşgörür,V. (2002). "Sınıf Yönetiminde Yapısalcı Yaklaşım", **Eğitim Araştırmaları**, Sayı:9, s:73-78.
- Öğretim Programı ve Klavuzu. (2005). **İlköğretim Hayat Bilgisi Dersi** ,Ankara.
- Özçetin ,A. (2000). "1998 İlköğretim Hayat Bilgisi 3.Sınıf Programının ğretmen Görüşleri Açısından Değerlendirilmesi", Onsekiz Mart Üniv., Sosyal Bilimler Enst, (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**) ,Çanakkale.
- Karasar, N.(1991). **Bilimsel Araştırma Yöntemi**, Nobel Yayıncılık,Ankara.
- Köseoğlu,F& Kavak, N.(2001). " Fen ğretiminde Yapısalcı Yaklaşım", **G.. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi**, Cilt:21,Sayı:1, s:139-148.
- Luan,W ve diğerleri (2003). "Teaching A Discrete İnformation Technology Course in a Constructivist Learning Environment:Is It Effective for Malaysian Pre-Service Teachers?".**Internet and Higher Education**, 6, s:193-204.
- Ocak,G & Beydoğan, H..(2005). "İlköğretim Okulları 3.Sınıf Hayat Bilgisi Dersi İçerik Standartlarının ğretmen Görüşlerine Göre Bazı Değerrişkenler Açısından Yeterlilik Düzeyi (Standart Belirleme-Erzurum rneği)", **Milli Eğitim**, Kış 2005, Sayı:165, ss:124-149
- Özden,Y.(2003b).**ğrenme ve ğretme**.Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Rovai, A, P. (2004). "A Constructivist Approach to Online Collage Learning", **Internet and Higher Education**, 7, s:79-93
- Sönmez, V. (1998). **Hayat Bilgisi ğretimi ve ğretmen Kılavuzu**, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Topses,G. (2001). "Hayat Bilgisi Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu Hazırlama Gerekçesi", **Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu Hayat Bilgisi 1-3** (Editör:Leyla Küçükahmet), Ankara, Nobel Yayın Dağıtım.
- Türer, C. (1992). "Hayat Bilgisi Dersinin nemi ve ğretim Şekli", **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, Sayı:8, s:259-262
- Vural, M. (2002).**İlköğretim Okulu Programı**, Erzurum:Yakutiye Yayıncılık.
- Wiersma, W. (2000). **Research Methods in Education: An İntroduction**. Boston: Allyn and Bacon.
- http://programlar.meb.gov.tr/prog_giris/prg_giris.pdf (Erişim Tarihi: 04.01.2006)

ASSESSMENT OF 1998-2005 LIFE SCIENCE PROGRAMS BASED ON THE VIEWS OF TEACHERS

Gürbüz OCAK*

Mevlüt GÜNDÜZ**

Abstract

This study aims to determine the changes arouse with the amendments in the program and make a comparison between the new and the former one. In this study, the objectives, the content, the level of education and the appropriateness of the size of evaluation in achieving the objectives are evaluated according to teachers' views. 152 primary school teachers working within the city borders of Afyonkarahisar assisted the survey with their views in the process of gathering data. As an outcome of the study, suggestions derived from the findings were also given.

According to the t-test scores applied to the findings; teachers' views regarding the program of 2005 has a significance value of .05 when efficacy, content, level of education and evaluation are taken into account. While the teachers working in various schools located in Afyonkarahisar supports the efficacy of the 1998 program with 1.3%, and the 2005 program with 28.9%; they also put forward that the content meets the requirements of the students' interests and needs to such extents as for 1998 1.3%, and for 2005 26.3%. Apart from all, the teachers support the idea that the 1998 program presents the related topic in a lively and enthusiastic manner with a value of 7.9%, and for 2005 31.6%. Finally they agree that the 1998 program's ability to determine the progress of the students with the help of the measurement and evaluation methods is 9.2% and for 2005, 27.6%.

Key Words: Syllabus, objective, content, level of education, evaluation

* Ass. Prof.; AKU, Faculty of Education, Department of Educational Sciences/Afyonkarahisar

** Ass.; AKU, Faculty of Education, Department of Primary School Teaching/Afyonkarahisar